

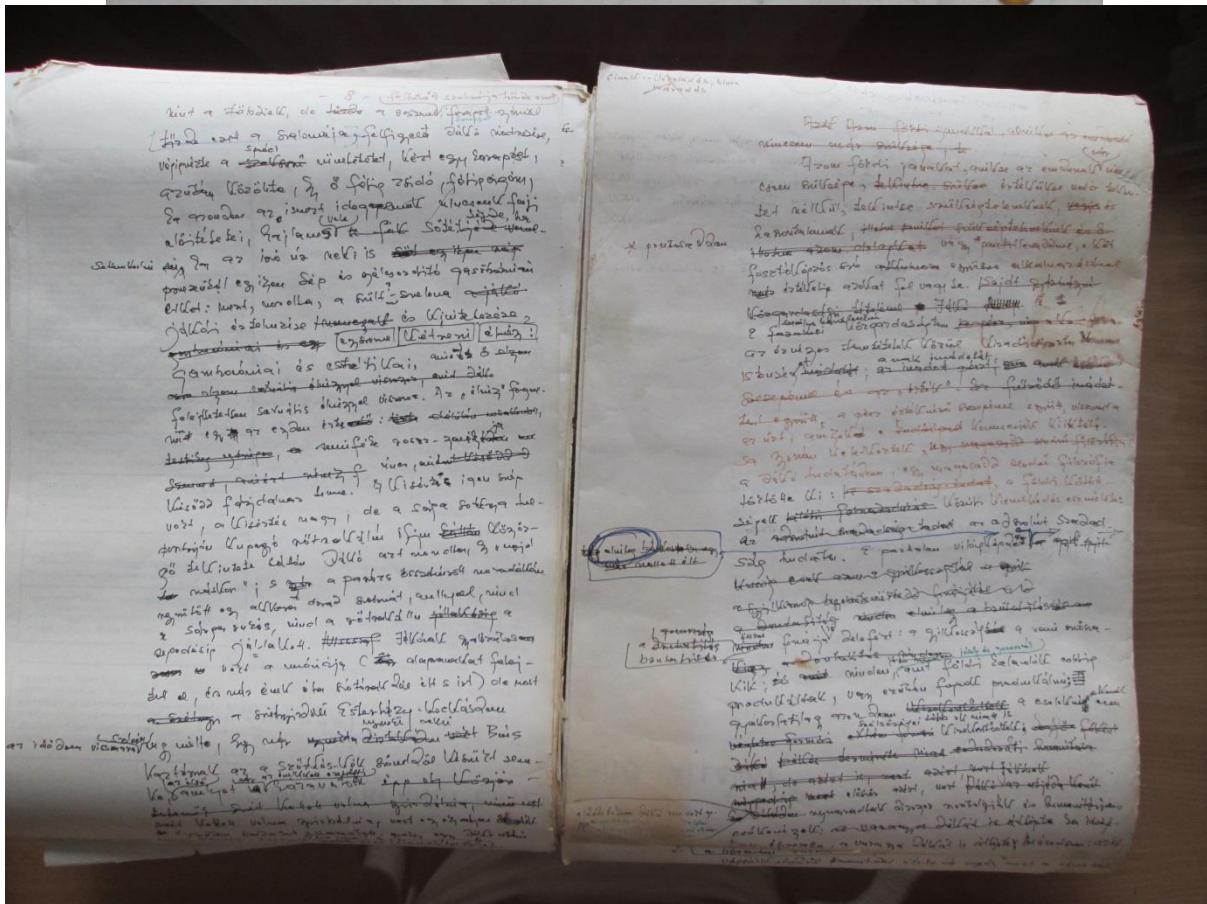

Ártándi Települési Értéktár Bizottság

4115 Ártánd, Templom utca 3.

0630 326 47 15 ; 0654 431 710/17

zamtiborkonyvtar@freemail.hu

Ártándi Települési Értéktár Bizottság

4115 Ártánd, Templom utca 3.

0630 326 47 15 ; 0654 431 710/17

zamtiborkonyvtar@freemail.hu

Én - Zám Tibor

(Önéletrajzi részletek)

E sorokat egy lászlófalvi tanyán írom, karnyújtásnyira a Kossuth-kör helyiségétől, amelyben annak idején egy nagyon viharos közgyűlés zajlott. Ez ihlette könyvem legjobb darabját: az Ahova a sors vet címet életem mottójául is vehetem, de amikor ezt írom, az önsajnálatnak egy szikrája sincs bennem. A test egészsége és a lélek békéje számomra mindennél előbbrevaló: e harmónia alkotómunkám előfeltétele s közege.

Rövidnadrágos koromban mozdonyvezető szerettem volna lenni, később tejcsarnokos végül a tanítói oklevél és a tanári diploma látszott meghatározni polgári foglalkozásomat 1929-es évjáratú vagyok, nem kell tehát bőven beszélnem arról, hogy eszmélésem a háború végére, még inkább a béke első éveire időzített. A zajlásokkal teli korban rengeteg élményt szereztem, sok mindennek magam is részese voltam. Ez kétségtelenül írói pályára ösztönzött, hasonlóképpen az is, hogy az 1947-48-as tanévben népi kollégistaként fejeztem be a középiskolát. Nagyon sokat vitatkoztunk.....Legjobban mégis a népi írók, általában a hazai valóságirodalom művelői fogtak meg és nyugtáztak le.

Életem első irodalmi igényű alkotásával, egy riporttal 1949-ben -20éves voltam akkor- második díjat nyertem a Csillag c. folyóirat József Attila pályázatán. Első könyvem a Hortobágyi jegyzetek megjelenése 37 éves koromra esik. A Hortobágyi jegyzetek 1965-ben vált ismertté, mert a könyv megjelenése előtt a Valóság, az Új írás, az Alföld, az Élest és Irodalom közölt belőle részleteket.

Ennek a sorozatnak a hajdú-bihari mandarinok nem örültek. Hanem ekkor már nem laktam Hajdú-Biharban, Hevesben éltem.

Eredeti elgondolásom szerint a Hajdú-Bihar megyei Ártánd községről akartam könyvet írni. 1929-48 között itt éltem. Itt laktak a szüleim, valamikor a nagyszüleim is. 1967-ig nem jártam a faluban ennyi idő múltán az ember még nem felejt el azt a mikro-világot, amelyben annak előtte élt, amelynek maga is részese volt, de két évtizednyi távollét már elegendő számára, hogy visszatérve híven hitelesen elmondhassa az országnak, mi történt itt közben. Egy falutörténet megírásához ideálisabb alaphelyzet el sem képzelhető. A járási tanács elnöke azonban másként vélekedett. Kérvényt íratott velem, majd írásban válaszolt:

Hozzám küldött kérelmével kapcsolatban tájékoztatom, hogy nem tarjuk indokoltnak Ártánd község szociográfiájának megírását. Ennek alapján nem járulok hozzá ahhoz, hogy a járási illetve községi tanács, valamint a helybeli termelő szövetkezet és egyéb szervek irat anyagát tanulmányozza.

Tilalmát a községi tanács vb-elnökével és a helyi termelőszövetkezet elnökével is közölte.

Ugyanakkor tudtomra adta, hogy a bizalmatlanság vállalkozásom iránt nem helyi jelenség, és ő, a járási tanács elnöke hajlandó megváltoztatni az álláspontját, ha erre hivatali feletteseitől utasítást kap.

De akiknek döntési joguk volt, azokat sem sikerült meggyőzőm arról, hogy hasznos dolog volna könyvet írni egy erőteljesen fejlődő termelőszövetkezeti községről. Ilyen helyzetben az ember egyetlen menedéke az értelmes cselekvés. Én erre a lehetőséget a pedagógiában vélem megtalálni. Így kerültem a Biharkeresztesi Általános Iskola felső tagozatába magyar tanárnak.

Legtermékenyebb éveimet a hetvenes évek elején Kecskemétnek köszönhetem, és mondhatom, hogy a jó légkör miatt is. Nem valószínű, hogy a hetvenes évek elején írt szociográfikus riportjaim a

Ártándi Települési Értéktár Bizottság

4115 Ártánd, Templom utca 3.

0630 326 47 15 ; 0654 431 710/17

zamtiborkonyvtar@freemail.hu

nyolcvanas évek elején is közölhetőek. Néha a szerencsének köszönhető, hogy a megtörtént

dolgokat már nem lehet meg nem történekteknek tekinteni.

Azt kell mondanom nem az írók hanem a műveik hatottak rám leginkább Veres Pétert kora ifjúságomtól tisztelem, minden könyvét elolvastam. Egyike vagyok azon kevés embereknek akik nem csak nyílt lapot kaptak tőlem, hanem hosszú levelet is borítékban. Erdelyi Ferenc Darvas József figyelemmel kísérte a hozzájuk húzó fiatal írókat ez minden esetre biztosságot adott.

Műveikből ismertem meg a hortobágyi tanítóskodásom, száműzetésem idején 1957-60 között a világirodalom olyan íróit mint Hemingway, Feuchtwanger, Stefan Zweig Arnold Zweig. Tehát nem kell ahhoz fővárosi millió, hogy az ember valamire rájöjjön. Maga körül kialakít egy olyan világot, amelyikbe bevonulnak klasszikus értékű művek.

A nőkkal való kapcsolataim nem alkalmiak voltak általában. Rokonszenven alapultak, hosszabb ideig tartottak. De az életben, ha visszatekintek hát igazi társról is említést tehetek; az egyiket multidőben, a másikat jelenben. Tulajdonképpen elkényeztetett a sors, ha erre gondolok mert van ember, aki úgy éli le az életét, hogy sok-sok nője volt, de igazi társa egy sem.

Szeretem a szabadságot. Hatalmam nincs, nem vagyok gazdag értelmiségiként pedig nem manipulálódttam annyira, hogy a lét „kényszerubbonyában” a jövőben is függetlennek higgyem magamat: szavaimban, tetteimben, írásaimban.

Termelőként, - baromfitartóként - a gazdasági törvényekhez igazodva szabadabb vagyok és kevésbé sebezhető mint értelmiségiként.

Mi, író-szociográfusok általában vállaljuk, amit végzünk, a tetemrehívás kockázatával együtt. Ennek következményei az alábbiak: többszöri jelentkezésem ellenére sem vettek fel A Magyar Újságírók Országos Szövetségébe.

A Bács-Kiskun megyei Művelődési Központ a Magyarország felfedezése sorozat minden szerzőjét meghívta, hogy könyvéről beszéljen. E színvonalas író-olvasó találkozó sorrendjében engem iktattak be utoljára a rendezők: sugallatra (ám pechükre is) mert az uborkaszezonig csúsztatott időpontban infarktuszom okán én már író-orvos találkozón voltam.

Az Értéktárba felajánlott „Már búcsúmat veszem” Zám kézirat érdekessége, hogy 1984. március 22-én fejezte be, halála pedig 1984. április 24-én történt.

Ártándi Települési Értéktár Bizottság

4115 Ártánd, Templom utca 3.

0630 326 47 15 ; 0654 431 710/17

zamtiborkonyvtar@freemail.hu
